

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ГРОМАДСЬКЕ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА СПОСОБИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Томілінські читання

Матеріали VI науково-практичної конференції
з міжнародною участю, присвяченої 100-річному ювілею
кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я
Харківського національного медичного університету

м. Харків, 02 листопада 2023 року

Харків – 2023

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
Харківський національний медичний університет

Громадське здоров'я в Україні: проблеми та способи їх вирішення

Томілінські читання

*Матеріали VI науково-практичної конференції
з міжнародною участю, присвяченої 100-річному ювілею
кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я
Харківського національного медичного університету*

м. Харків, 02 листопада 2023 року

Харків
ХНМУ
2023

УДК 614.2(477)

Г 87

Затверджено
Вченою радою ХНМУ.
Протокол № 11 від 23.11.2023 р.

Редакційна колегія: М'ясоєдов В.В., Огнев В.А.,
Нестеренко В.Г., Сокол К.М.,
Мельниченко О.А., Подпрядова А.А.

Г87 **Громадське здоров'я в Україні: проблеми та способи їх вирішення «Томілінські читання»:** матеріали VI науково-практичної конференції з міжнародною участю, присвяченої 100-річному ювілею кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я Харківського національного медичного університету, Харків, 02 листопада 2023 р. / ред. кол.: В.В. М'ясоєдов, В.А. Огнев, В.Г. Нестеренко та ін. Харків, 2023. 228 с. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10292543>

УДК 614.2(477)

© Харківський національний
медичний університет, 2023
© В.В. М'ясоєдов, В.А. Огнев,
В.Г. Нестеренко та ін., 2023

ЗМІСТ

Привітання ректора Харківського національного медичного університету професора В.А. Капустника	11
---	-----------

Секція 1. ІСТОРІЯ МЕДИЦИНИ

Капустник В.А., Лісовий В.М., Огнєв В.А. До 100-річчя заснування кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я ХНМУ	13
М'ясоєдов В.В., Огнєв В.А., М'якіна О.В. Діяльність лікарів України кінця XVIII – початку XX століття	20
Марковський В.Д., Лещина І.В., М'якіна О.В. Наукова та викладацька спадщина професора Петра Гулака-Артемовського	23
Демочко Г.Л., Робак І.Ю. Медичне красзнавство на сучасному етапі: кросвер з Urban Health	26
Васильєв Ю.К. Арон Іосифович Бурштейн (1890–1965) – автор керівництв з методів санітарно-гігієнічних досліджень	28
Васильєв К.К. Історик медицини, кандидат медичних наук Микола Каленикович Бородій	30
Грузєва Т.С. 100 років на службі громадського здоров'я (до 100-річчя кафедри громадського здоров'я НМУ імені О.О. Богомольця)	31
Белєвцова Я.С., Рибинська Ю.Г. Вацлав Крашевський: випускник Харківської вищої медичної школи, відомий лікар, суспільний та політичний діяч Польщі (1872–1931)	35
Веремей М.І., Кудієвський Я.В., Таран Н.В. Досвід кафедри гігієни, безпеки праці та професійного здоров'я навчально-наукового інституту громадського здоров'я та профілактичної медицини НМУ імені О.О. Богомольця щодо вивчення і покращення стану здоров'я працюючого населення	37
Зайцев В.В., Семенова Л.С., Соколова Л.О. Професор Т.О. Бажан – історик медицини України (до 95-річчя з дня народження) ..	39
Мартиненко Н.М. Лікарня для бідних Харківського медичного товариства: пошуки фінансування	40
Машевич А.М. Діяльність та історія комунального некомерційного підприємства «Одеський регіональний клінічний протипухлинний центр» Одеської обласної ради	41
М'якіна О.В., Сокол К.М., М'якіна Д.О., Мельник К.О. Зіркове життя реформатора медицини – Йогана Петера Франка	43

М'якина О.В., Подпрядова А.А., Мельник К.О., М'якина Д.О. Соляні скарби України: випробування часом	46
Жидкова К.Г., Богачова О.С. Історичні аспекти профілактики туберкульозу	49
Устяк Н.В., Рябовол В.М., Брухно Р.П. Громадське здоров'я: історія та перспективи розвитку	51
Нікуліна Г.Л., Боровик І.Г., Багмут В.В. Короткий нарис про історію кафедри гігієни праці та професійних хвороб як складової частини кафедри гігієни, епідеміології, дезінфектології та професійних хвороб	53

Секція 2.

РОЗБУДОВА СИСТЕМИ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я

Медведовська Н.В., Стовбан І.В., Квач М.Д. Аналіз медико-демографічних передумов формування репродуктивного здоров'я населення в Україні.....	55
Децик О.З., Юкіш Г.Я., Ковальчук Р.Є. Аналіз якості життя людей з інвалідністю після травм опорно-рухового апарату.....	57
Кривенко І.П., Чалий К.О. Роль цифрової трансформації суспільства в дослідженнях громадського здоров'я.....	59
Хоменко І.М., Чешко Я.М. Перспективи цифрової стратегії розвитку системи громадського здоров'я України...	61
Бурдюг В.С., Сокол К.М. Громадське здоров'я в Україні	63
Peresipkina T.V. Some features of the state policy of Ukraine in ensuring Public Health	65
Yaremenko A.V. The importance of vaccination of children and the level of vaccination coverage against measles, rubella and mumps in the Cherkasy region	67

Секція 3.

ДОКАЗОВА МЕДИЦИНА, СУЧАСНА ЕПІДЕМІОЛОГІЯ ТА БІОЛОГІЧНА СТАТИСТИКА

Сіренко П.О., Стороженко І.П., Жіденс Я. Особливості статистичної обробки ІЕМГ даних перекриття міофіламентів у кінематичних ланках поясу нижніх кінцівок	69
Усенко С.Г., Бойко І.С., Дяченко М.С. Результати соціологічних досліджень щодо рівня щеплення серед дітей	71
Коренєва Є.М., Смоленко Н.П., Бречка Н.М. Експериментальне моделювання чоловічої гіпофертильності	72

Вашенко В.В., Сухарєва Л.П., Мирошниченко М.С. Доказова медицина у практичній діяльності лікаря.....	74
Ковальова О.М., Шапкін В.Є., Іванченко С.В. Доказова медицина у практиці сімейного лікаря.....	75
Зяць М.М. Сучасний менеджмент доказової фармакоterapiї первинного болю голови	78
Pomohaibo K.G., Hussein Dergham Planning different types of experimental studies	80
Pomohaibo K.G., Hussein Dergham Basic clustering methods used to develop a typology or classification	82
Pomohaibo K.G., Hussein Dergham The development of clinical epidemiology and its importance for a modern specialist.....	84

Секція 4. ОРГАНІЗАЦІЯ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Лехан В.М., Надутий К.О. Обґрунтування доопрацювання методики тарифікації діагностично-споріднених груп в Україні	87
Яворовський О.П., Паламар Б.І., Брухно Р.П. Ускладнення як індикатор безпеки лікарняного середовища.....	89
Коробчанський В.О., Олійник Ю.О. Концепція «Медицина граничних станів» – оптимальна складова реалізації детермінантів здоров'я людства.....	91
Калашникова Н.М., Грузєва Т.С. Нормативно-правове регулювання боротьби з раком в Україні, у т.ч. з раком шкіри.....	94
Подольський В.В., Подольський В.В., Медведовська Н.В., Стовбан І.В., Знак В.М. Вплив збройних конфліктів на стан здоров'я жінок: глибоке занурення у травматичний досвід та соціальні потрясіння.....	97
Литвинова Л.О., Артемчук Л.І., Орличенко К.В. Сирітство як медико-соціальна проблема сучасної України	101
Разумна А.Г. Детермінанти забезпечення психологічного здоров'я здобувачів медичної освіти в умовах воєнного часу	104
Коробко М.Ю. Вплив стоматологічної захворюваності на якість життя дітей.....	106
Завгородня Л.В., Стукалкіна Д.С. Психологічний стан лікарів-інфекціоністів під час пандемії (на прикладі COVID-19).....	108

Сімонян Л.С. Аналіз захворюваності на грип за регіонами країни	110
Сущенко Е.В., Меркулова Т.В. Запровадження технологій здоров'язбереження у вищій освіті крізь призму сучасних викликів.....	111
Александрова К.В., Лісова Є.М., Григоров М.М. Посттравматичий стресовий розлад в умовах сучасних викликів в Україні	113
Литвинова Л.О., Донік О.М., Гречишкіна Н.В. Фельдшерсько-акушерські пункти – осередок сільської медицини: минуле і сьогодення.....	114
Міщенко М.М., Міщенко О.М. Соціально-психологічні особливості хворих після перенесеного мозкового інсульту..	117
Міщенко М.М., Міщенко О.М. Структурні характеристики оптимізованої моделі раннього виявлення та первинної профілактики мозкових інсультів в сучасних умовах.....	118
Чумаченко І.В., Бондаренко А.В., Доценко Н.В., Бондаренко О.В. Agile-трансформація процесів управління людськими ресурсами в мультипроектному медичному середовищі.....	121
Якубінський М.В. Сучасний погляд на проблеми профілактики судинних захворювань нижніх кінцівок у системі громадського здоров'я.....	123
Vasheva A.O. Foreign experience of the organization of social and medical assistance to the elderly population	125
Nesterenko V.G., Krasnikova S.O., Shevchenko A.S. Media discussions about hospice and palliative care in Ukraine since beginning of the war.....	127
Bachir Almoghrabi, Nesterenko V.H., Nesterenko R.V. The effect of economic crisis on health system in Lebanon	129
Podpriadova A.A. Rejuvenation of cardiovascular diseases: causes and consequences.....	133
Orel O.V. Prevalence of pregnancy complications in the Kharkiv region.....	134
Orel O.V. Organization of medical assistance for pregnant with hypertensive disorders	135
Yaremenko A.V. Procedure for carrying out preventive vaccinations among children in Ukraine	136
Yaser J.K. Alsaidi Healthcare in conditions of modern challenges	137

Секція 5.
ДЕТЕРМІНАНТИ ЗДОРОВ'Я, ПРОФІЛАКТИЧНІ СТРАТЕГІЇ

Семидоцька Ж.Д., Чернякова І.О., Красовська К.О. Психосоціальні та духовні аспекти старіння людства у сучасному світі	139
Бабієнко В.В., Мокієнко А.В., Валькевич Д.В. Кліматичні загрози водопостачанню Півдня України.....	142
Григоров М.М., Огнєв В.А., Нестеренко В.Г. Особливості харчування осіб молодого віку.....	145
Сокол К.М., Подрігало Л.В., Подрігало О.О. Обґрунтування уніфікованого підходу до прогнозування донозологічних станів здоров'я у школярів	147
Крупеня В.І., Просоленко Н.В., Каук О.І. Когнітивні розлади у осіб молодого та середнього віку та методи їх корекції....	149
Усенко С.Г., Малюкін І.Г., Усенко С.А. Особливості впливу факторів навколишнього середовища в умовах воєнного часу серед мешканців Харківської області.....	151
Дика Б.М., Громнадзкий О.В. Розлади психіки депресивного характеру серед молоді під час воєнного стану в Україні	153
Ткачук Н.В., Зелена Л.Б., Короїд М.Ю. Токсичність комплексу залишкових водонерозчинних та водорозчинних сполук одягу «Секонд-хенд» при його пранні синтетичними миючими засобами для дитячої білизни	154
Шаравара Л.П. Дослідження вмісту зважених частинок ультрадисперсного діапазону у атмосферному повітрі м. Запоріжжя	157
Міщенко М.М., Міщенко О.М. Тривожність у хворих після перенесеного мозкового інсульту як соціальна проблема.....	159
Севальєв А.І., Волкова Ю.В. Дрібні фракції пилу (PM ₁₀ та PM _{2,5}) як екологічна детермінанта здоров'я	161
Мирошниченко М.С., Бібіченко В.О., Кузнецова М.О. Профілактична стратегія попередження розвитку внутрішньогоспітальної інфекції в терапевтичних відділеннях лікарень м. Харкова	162

Секція 6.

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Мельниченко О.А.

10 років підготовки магістрів публічного управління та адміністрування на кафедрі громадського здоров'я та управління охороною здоров'я ХНМУ 165

Парій В.Д., Грищук С.М.

Роль лікарняних кас в покращенні доступності та якості медичної допомоги населенню на прикладі Житомирської області 168

Жданова Н.О.

Інституційне забезпечення публічного управління ринком стоматологічних послуг 170

Сєменко С.В.

Формування спроможної мережі як запорука підвищення якості первинної медичної допомоги 172

Овчарова Ж.М.

Необхідність переходу публічного управління розвитком до публічного реагування на виклики в сфері охорони здоров'я 174

Набока Л.В.

Формування стресостійкості публічних службовців в умовах воєнного стану ... 176

Шуфрич О.Н.

Реформування регіонального управління у сфері охорони здоров'я в умовах євроінтеграції 179

Секція 7.

МЕДИЧНА ОСВІТА, НАУКА ТА ПРАКТИКА

Грузєва Т.С.

Обґрунтування навчального контенту дисципліни «Політика та етика в громадському здоров'ї. Міжсекторальні стратегії» в курсі підготовки магістрів громадського здоров'я 181

Крячкова Л.В., Сімон К.І., Кий-Кокареєва В.Г.

Аналіз задоволеності здобувачів вищої медичної освіти набутими цифровими компетенціями 183

Сердюк О.І., Просолєнко Н.В., Літвінов В.Г.

Окремі питання організації симуляційного навчання на етапі післядипломної медичної освіти 185

Чухно І.А., Литвиненко М.І. Підготовка здобувачів вищої освіти за спеціальністю 227 «Терапія та реабілітація» в системі громадського здоров'я.....	187
Іншакова Г.В., Грузєва Т.С., Замкевич В.Б. Імплементація європейських підходів до викладання біостатистики в курсі підготовки магістрів громадського здоров'я.....	190
Гладун Т.С., Філоненко М.М. Моделі навчальних технологій в підготовці здобувачів громадського здоров'я	192
Журавель Я.В. Актуальність набуття професійно-комунікативної компетенції у здобувачів вищої освіти медичних університетів	194
Паустовський Ю.О., Зенкіна В.І., Зінченко Т.О. Особливості викладання дисципліни «Безпека та гігієна праці» за спеціальністю 229 «Громадське здоров'я»	195
Astapova I.V., Pristyuk K.D. Public health factors in inclusive education.....	197

Секція 8. СТУДЕНТСЬКА НАУКА

Савельєва І.М., Грищук С.М. Гігієнічна характеристика показників якості питної води централізованого водопостачання у Вінницькому регіоні	199
Мосійчук І.В., Грищук С.М. Трудова адаптація інвалідів: підтримка, можливості та виклики	201
Буката А.О., Грищук С.М. Використання статистичних даних для розробки стратегій здорового способу життя	203
Нечаєва Є.О., Вірчик М.В., Кудрявцева Т.О. Вивчення впливу деяких тератогенних чинників на виникнення вроджених вад розвитку у людини.....	205
Ніколаєнко К.О., Трегуб П.О. Антивакцинальний рух як проблема сучасності.....	207
Гасанова Г.Б., Гасанова Н.Б., Трегуб П.О. Основні аспекти біотероризму в Україні.....	209
Молоток В.В., Трегуб П.О. Вплив електронних медичних записів на якість надання медичних послуг	210

Кречківська Л.М., Трегуб П.О.	
Особливості зберігання та транспортування донорської крові в умовах війни ...	211
Овчаренко Н.М., Трегуб П.О.	
Обізнаність молоді щодо методів профілактики онкологічних захворювань	213
Чуніховська Е.С., Трегуб П.О.	
Рівень обізнаності молоді в питанні надання невідкладної допомоги при нападі бронхіальної астми	214
Стромило А.В., Трегуб П.О.	
Проблеми на шляху до раціонального застосування принципів доказової медицини в системі охорони здоров'я	216
Пригожева Т.Д., Фіщук С.М., Трегуб П.О.	
Значення системи «E-Health» для охорони здоров'я	218
Ромохаібо К.Г., Hussein Dergham	
Features of the use of a hypocaloric diet as the most effective way to reduce excess body weight	220
Ромохаібо К.Г., Hussein Dergham	
General principles of diet therapy used to treat obesity	222
Ромохаібо К.Г., Hussein Dergham	
Comparative characteristics of the main types of diet therapy with different methods of construction	224

Література:

1. Shepard T. H. Catalog of Teratogenic Agents. Baltimore, MD: Johns Hopkins University Press, 1992. 568 p.
2. Баленко Л.М., Оліфіренко І.В. Вади розвитку організму людини: причини їх виникнення. Медичний форум. 2016; 9 (09): 8–10.
3. Хмара Т. В., Кузяк Н. Б., Морараш Ю. А., Ризничук М. О., Петрюк А. Є., Кавун М. П. Онтологія варіантів будови та вад розвитку черепа. Український журнал медицини, біології та спорту. 2021; Т.6, № 2 (30): 20–30. DOI: 10.26693/jmbs06.02.020.

АНТИВАКЦИНАЛЬНИЙ РУХ ЯК ПРОБЛЕМА СУЧАСНОСТІ

*Ніколаєнко К.О., Трезуб П.О. (керівник роботи)
Харківський національний медичний університет, м. Харків*

Вакцинація – один із найбільш вагомих винаходів у медицині, що врятував життя мільйонів людей. Перша вакцина була зроблена ще у 1796 році англійським лікарем Едвардом Дженнером, який боровся з таким захворюванням як натуральна віспа. Він застосував її до хлопчика на ім'я Джеймс Філіпс, яку отримав від хворого на віспу. І тільки через понад 100 років французький хімік та мікробіолог Луї Пастер зміг пояснити та донести принцип дії вакцини, а саме використання ослаблених мікроорганізмів для формування імунітету проти вірусних штамів.

Мета полягає у висвітленні такої проблеми як “антивакцинальний рух у світі”, що викликана дезінформацією на просторах інтернету, а саме на сайтах, які не базуються на доказовій медицині. Така проблема, що активно поширюється може призвести до жахливих наслідків, як, наприклад, повторне розповсюдження смертельних хвороб, з якими віками боролися науковці та медичні працівники. Також головною метою є наведення підтверджених фактів про успішність та важливість вакцинації та шляхів боротьби з недостовірними джерелами.

Написання даної роботи базується на медично-доказових статтях закордонних інтернет-джерел: PubMed, Stanford Medicine, NHS та ін.

Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) надає наступне визначення вакцинації: «вакцинація – це простий, безпечний та ефективний спосіб захисту від хвороб, перш ніж людина вступає в контакт з їх збудниками. Вакцинація використовує природні захисні механізми організму для формування стійкості до ряду інфекційних захворювань і зміцнює вашу імунну систему». Але, на жаль, у наш час люди все частіше довіряють сумнівним джерелам інформації, які навпаки свідчать, що вакцинація несе лише негативні та шкідливі наслідки для здоров'я людини. Аби заперечити правильність цих недоказових джерел ВООЗ показав статистику зменшення захворюваності з появою вакцин:

1. Вакцинація від натуральної віспи, винайдена у 1796 році змогла дати надію на повне знищення цього захворювання. У 1980 році ВООЗ зробила заяву про те, що людству вдалося побороти віспу остаточно.

2. Вакцинація проти поліомієліту за даними ВООЗ з моменту появи вакцини у ХХ столітті за 10 років змогла зменшити смертність з 3000 до 10-15 людей на рік.

3. Вакцинація від гемофільної інфекції, гострого гепатиту В, правця та кашлюка домоглася зменшення захворюваності на 99,5, 80,2, 99,2 та 99,3 % відповідно.

І список таких вдалих медичних проривів та досягнень за допомогою вакцинації можна ще довго продовжувати. Але на сайтах та форумах, що позиціонують себе як «альтернативна або народна медицина» повністю знецінюють ці медичні досягнення, аргументуючи це тим, що вакцинація призводить до побічних ефектів, які є небезпечними для життя, водночас не підкріплюючи це жодними фактами. Звісно, що як у будь-якого лікарського засобу, вакцина теж має побічні ефекти, але вони проявляються далеко не у всіх вакцинованих та мають максимально м'який вплив на людський організм, тому що перед випуском у продаж та застосування усі вакцини проходять ряд випробувань, які містять далеко не один етап. З найбільш небезпечних побічних наслідків є алергічна реакція на вакцину, але після того як медичний працівник вводить вакцину, він залишає пацієнта у кабінеті на 10–15 хвилин, щоб простежити реакцію організму та допомогти у разі небезпечної ситуації. Також обов'язковим етапом перед вакцинацією є анкетування, що збирає повну інформацію про пацієнта для обробки даних та у подальшому винесення рішення: чи можна взагалі даній людині вакцинуватись та чи буде це безпечно, щоб точно виключити усі можливі негативні наслідки.

Висновки. Отже, враховуючи кількість позитивних наслідків від вакцинації, яку надає ВООЗ, можна зробити висновок, що антивакцинальний рух є повністю неоправданим та небезпечним для суспільства. Адже розповсюдження дезінформуючих “альтернативно-медичних” статей на просторах інтернету викликає підрив довіри до медичних співробітників, тим самим перешкоджає донесенню науково-доказової інформації суспільству, що у кінцевому результаті викликає відмову від вакцинації, створенню антивакцинальних рухів та повернення життєво небезпечних хвороб. Саме тому медичним співробітникам слід якомога частіше доносити інформацію про користь, безпеку та доступність вакцинації людям, щоб вони не шукали відповіді на свої запитання на сумнівних платформах, а довіряли лише професіоналам та науково-доказовій медичній базі.

Література:

1. <https://www.nhs.uk/conditions/vaccinations/why-vaccination-is-important-and-the-safest-way-to-protect-yourself/>
2. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/29306993/>
3. <https://ingeniusua.org/articles/antyvaktsynatorstvo-ta-yoho-naslidky-kolektyvnyy-imunitet-chomu-svitu-duzhe-doroho>
4. <https://med.stanford.edu/news/all-news/2022/10/polio-questions.html>
5. <https://med.stanford.edu/news/all-news/2022/03/covid-19-vaccines-prior-infection.html>
6. <https://uk.m.wikipedia.org/wiki/%D0%92%D0%B0%D0%BA%D1%86%D0%B8%D0%BD%D0%B8>